

Talotekniikan vienti lisääntyi 13 % ja tuonti 25 % vuonna 2000

Talotekniikkatuotteiden ulkomaankaupan tase oli viime yli miljardi markkaa voitollinen, koska vienti kasvoi 8,1 miljardiin markkaan ja tuonti 7 miljardiin markkaan. Vuonna 2000 vienti kasvoi edellisvuodesta 13 prosenttia ja merkitsi samalla miljardin markan vientitulojen kasvua. Samaan aikaan talotekniikkatuotteiden tuonti lisääntyi lähes 25 prosenttia (lähes 1,4 miljardia markkaa) ja otti osansa kasvaneista kotimaan markkinoista.

Suomeen tuodaan talotekniikkaa Euroopasta (80 prosenttia tuonnista), erityisesti Ruotsista ja Saksasta. Suomesta viedystä talotekniikasta 55 prosenttia päätyy Länsi-Eurooppaan, 20 prosenttia Venäjälle, Baltiaan ja Itä-Eurooppaan. Vuoden 1999 talotekniikan viennin notkahdus Venäjälle ja Aasiaan näiden alueiden talousongelmien takia korjaantui vuonna 2000. Vienti näille alueille kasvoi muuta vientiä ripeämmin. Aasiaan suuntauva vienti lisääntyi + 44 prosenttia ja Venäjälle + 20 prosenttia. Myös Ruotsin vienti kehittyi erityisen myönteisesti.

Talotekniikkajärjestelmissä käytetyt tuotteet ovat noin 65 prosenttisesti Suomessa valmistettuja. Tuotetasolla tarkasteltuna Suomesta viedään tuontia enemmän mm. putkia, pattereita, hanoja, venttiilejä, pumppuja ja saniteettitavaroita sekä taloteknisiä järjestelmiä käynnissä pitäviä sähkömoottoreita. Suomeen tuodaan vietyä enemmän ilmastointikojeita, sähköasennustarvikkeita ja valaisimia.

Rakennus- ja talotekniikkatuotteiden ulkomaankaupan seurantajärjestelmä

LVI-Keskusliitto ry, Rakennustuoteteollisuus RTT ry, Metalliteollisuus MET ry, Muoviteollisuusliitto ry, Woodfocus Oy ja VTT määrittivät yhdessä sisällön käsitteelle rakennustuoteteollisuuden ulkomaankauppa. Määrittelyn mukaan rakennustuotteiden ulkomaankauppaan lasketaan mukaan *"Rakennusaineet ja -tuotteet, rakennusosat, sekä laitteet ja järjestelmät jotka menevät kiinteäksi osaksi rakennuksia tai rakenteita uudis- ja korjausrakentamisessa tai kunnossapidossa."*

Rakennustuotteiden viennin seurannalle kehitettiin järjestelmä, joka tulee tuottamaan jatkossa yhden yhteiset luvut rakennustuotteiden ulkomaankaupan arvolle ja sisällölle. Seuranta kattaa projektiviennistä ainoastaan rakennustuotteet, ei suunnittelua eikä urakointia.

Ulkomaankaupan seuranta perustuu Eurooppa-yhteisön yhdistettyyn tavaranimikkeistöön. Rakennustuotteiden seurantajärjestelmässä tarkastelunäkökulma on loppukäyttökohde eli rakentaminen ja rakentamisessa käytettävät tuotteet. Ne eivät muodosta omaa itsenäistä toimialaa, vaan tuotteet poimitaan useiden teollisuuden toimialojen nimikkeiden joukosta.

Rakennustuotteiksi laskettavat tullinimikkeet valittiin yhteistyössä. Vain osa tuotteista liittyy yksinomaan rakentamiseen. Varsinkin metalli- ja talotekniikkatuotteet ovat siinä määrin yleistä teknologiaa, että niitä voidaan käyttää sekä rakentamisessa että muussa teollisuudessa raaka-aineena. Tällaisista nimikkeistä rakentamisen osuus on otettu huomioon %-osuuksina, jotka myös määritettiin toimialajärjestöjen ja VTT:n yhteistyönä. Viennissä ja tuonnissa käytetään samoja %-osuuksia.

Rakennustuotteiden ulkomaankaupan seurantajärjestelmän osia ovat internet-käyttöliittymä tullitilastoihin ja tullitietojen jalostusjärjestelmä. Käyttöliittymässä tullitilastoista poimitaan sovitut tuoteryhmät sekä rakennustuotteiden kannalta keskeiset kohdemaat. Jalostusjärjestelmässä osasta tuoteryhmiä poistetaan muun teollisuuden käyttöön menevä osuus ja toimitetaan tiedot kuviksi ja taulukoiksi, joista käy ilmi toimialoittain viennin tase, rakenne ja kehitys, tärkeimmät kohdemaat sekä tuoteryhmät.

Rakennustuotteiden ulkomaankaupan seurantajärjestelmän vahvuus on sellaisten yhteenvetojen tuottamisessa, mitä ei saada irti suoraan tullitilastojen luokittelusta. Seurantajärjestelmää pitää yllä RTT.

Rakennustuotteiden ulkomaankauppa on lisääntynyt 1990-luvulla ja on monille toimialoille ja yrityksille mittavampaa liiketoimintaa kuin kotimaan liiketoiminta. Viennin rakenne- ja suhdannemuutokset on syytä ottaa aiempaa huolellisemmin huomioon toiminnan suunnittelussa. Rakennustuotteiden ulkomaankaupan kokonaistason seuranta palvelee yritysten vientiponnisteluja.

Vuonna 2000 rakennustuotteita vietiin 27 mrd. markalla ja tuotiin 14,5 mrd. markalla, joten ulkomaankaupan tase oli 12,5 mrd. mk positiivinen. Rakennustuotteista 75 % vietiin Eurooppaan. Tärkeimmät viennin kohdemaat ovat Saksa, Ruotsi ja Iso-Britannia. Kohdemaan markkinoihin suhteutettuna tärkeitä markkina-alueita ovat myös Venäjä ja Viro. Talotekniikkatuotteiden osuus on 30 % viennistä ja 50 % tuonnista. Materiaalipohjaisesti vienti jakaantui: 45% sahatavaraa ja puutuotteita, 45 % metalli- ja elektroniikkatuotteita, 5 % kivi-, savi- ja lasituotteita ja 4 % muovituotteita.

Lähde: Rakennustuotteiden ulkomaankaupan seurantajärjestelmä. Tampere 2001. Verkkojulkaisu tulostettavissa osoitteesta <http://www.vtt.fi/rte/dms/>

Talotekniikkatuotteiden kokonaismarkkinoiden seuranta on vaativa tehtävä

Talotekniikkatuotteiden markkinat voidaan jakaa kotimaan markkinaan, jonka kysyntään vastataan oman teollisuuden toimituksilla ja tuonnilla sekä vientimarkkinaan. Kotimaan talotekniikkamarkkinoita seurataan kysyntälähtöisesti laskemalla lopputuotteiden eli talojen rakentamisen arvoon sidottu talotekniikkajärjestelmien toimitusten arvo. Kotimaan markkinaseuranta julkaistaan syksyisin "Talotekniikan suhdanteet" julkaisussa.

Talotekniikan vienti ja maahantuonti poimitaan ulkomaankauppatilastoista. Rakennustuotteiden ulkomaankaupan seuratanjärjestelmä - projektin eräs vaativimmista työvaiheista olikin talotekniikkanimikkeiden seulominen yli 10 000 ulkomaankaupan materiaaliperusteisen nimikkeen joukosta. Rakennustuotteiden ulkomaankaupan seurantaan näistä nimikkeistä valikoitui 460 nimikettä, jotka yhdistettiin 56 tuoteryhmäksi. Talotekniikan nimikkeitä oli 196 ja tuoteryhmiä 17.

Useat seurannassa olevat tuoteryhmät sisältävät sekä talotekniikka- että yhdyskuntatekniikkatuotteita. Esimerkkejä tällaisista ryhmistä ovat valaisimet ja sähköjohdot sekä putket, venttiilit ja hanat. Projektissa ei katsottu tarpeelliseksi luokitella käyttökohteita näin tarkasti käyttökohteittain. Tähän työhän kannattaa ryhtyä vasta sitten kun "talotekniikka" kokonaisuus saadaan hahmotetuksi.

Talotekniikka on otettu yhteiskäsitteeksi talonrakentamisen perinteisille lämpö-, vesi-, viemäri-, ilmastointi- ja sähköjärjestelmille. Talotekniikkaa ovat myös näihin kiinteästi liittyvät kiinteistöjen automaatiojärjestelmät. Mutta entäpä kiinteistöjen turvajärjestelmät, jotka teknologialtaan ovat pitkälti automaatiojärjestelmien kaltaisia? Tai kiinteistöjen tietoliikenneverkot? Talotekniikkaan voisi kuulua myös hissit, joiden yhteyteen asennetaan osa muista teknisistä järjestelmistä ja kodinkoneet, jotka ovat samanlaisia "päätelaitteita" kuin saniteettikaluseet.

Sekä perinteiset talotekniikkajärjestelmät että uutta teknologiaa hyödyntävät järjestelmät liittyvät yhdyskunnan infraverkkoihin. Jos halutaan, löytyy perusteita vetää raja talotekniikan, yhdyskuntatekniikan tai tietoliikennetekniikan välille. Talotekniikka voidaan määritellä dimension, asentajanorganisaation tai vaikka järjestökentän perusteella. Toimialatutkimus tuolloisen LVI-kentän rakenteesta tehtiin 1980-luvulla, nyt olisi aika tutkia miten teknologia kehitys on muuttanut markkinan rakennetta ja määrittää samalla sisältö ja suhde ympäristöön.

